

tænkningen indeholder, egentlig igjennem denne historiske Udvikling, at det har meent at kunne komme til de Resultater, der ere nedlagt i den af 7 Medlemmer, som høre til dette Fleertal, foreslaaede § 9 og i nogle af de ved Paragraphen fremsatte Minoritetssforslag. Jeg anseer det saaledes fornødent, idet Mindste tilbeels, her at berøre denne Deel af Sagen. Jeg maa da bemærke, at der i den omhandlede historiske Fremstilling er saare Meget, hvori jeg ligesom maa være enig; det er for største Deelen bekjendte Ting. Dog kan jeg ikke undlade her strax at nævne, at der er et og andet Punkt, hvorom jeg skulde have ønsket, at man i det Mindste havde filllet som tvivlsomt, hvad der er fremsat som noget Sikker og Uimodsigeligt. Jeg skal, som Exempel her paa ubhæve, hvad der er ytret om det Spørgsmaal, hvorvidt Landgilden efter Lovens 3—13—14 kunde forhøies, hvilket anføres som utvivlsomt hjemlet i denne Artikel, skjøndt det er bekjendt, at Meningerne herom blandt vore ansættede Retskyndige ere deelte. Men der er, som sagt, i den hele historiske Udvikling overmaade meget Sandt og Rigtigt. Det er saaledes vistnok fuldkomment rigtigt, at Giendomsretten over Fæstegodsset er forbunden med mange færegne Indskrænkninger, Noget, jeg ofte heri Salen har havt Læilighed til at fremhæve. Det er ligesaa vist, at Lovgivningen, ved at paabyde disse Indskrænkninger, har havt væsentligt Hensyn til Bondestandens Interesse; for at oplyse dette, behøver man ikke at gaa tilbage til Forordningen om Bornestabets Ophevelse og de andre gamle Anordninger, hvoraf en Deel Bestemmelser i Betænkningen ere refererede. Det fremgaaer allerede af den bekjendte Forordning af 19de Marts 1790, i hvis Præmisses det udtrykkeligt er udtalt, at det af Hensyn til Agerdyrkningsvæsenets Opretholdelse og Bondestandens Haandhævelse i dens Rettigheder var fundet nødvendigt at sætte Grændser for det Misbrug, at Fæstebreve udstedtes paa visse Aar eller paa Dypsigelse i Stedet for paa Livstid, og med Kraft at beskjærme Fæstterne i deres Bestiddelsesret for dem selv og deres Enker, som ved Lovgivningen i flere Aarhundreder havde været dem hjemlet. Det fortjener imidlertid, hvad Slutningen af denne

Passus angaaer, at bemærkes, at, naar der tales om Fæsternes Bestiddelsesret, saa er det kun den Bestiddelsesret for dem selv og deres Enker, som enhver Fæster meget vel veed at være Alt, hvortil han og hans eventuelle Enke, efter Fæstebrevet, ere berettigede. Derimod nævnes strax, foran: „Bondestandens Haandhævelse i dens Rettigheder“, hvilket dog egentligen ikke er noget ganske correct Udtryk; thi det er aldeles rigtigt, naar Fleertallet i Betænkningen, Side 1002, har antydet, at det i Grunden er Statens Berettigelse i Bondestandens og den almene offentlige Interesse, ikke derimod nogen Bondestanden umiddelbart tillagt Rettighed, hvorom her er Tale. Men hvad jeg især maa bede erindret, det er, at Bondestanden egentligen slet ikke længere eksisterer; som særskilt Stand er Bondestanden i Danmark ophørt, og den sidste Skranke for hvad man med Føie kunde kalde Bondestanden, faldt, da den almindelige Børnepligt blev indført. Det er altsaa Noget, der kan være historisk rigtigt, men nu, strengt taget, ikke længere passer, at tale om „Bondestandens Rettigheder.“ Men det ærede Fleertal bruger ogsaa et andet Udtryk, som her ligger os endnu nærmere, nemlig „Fæstebondestanden“, hvilket Udtryk forekommer gjentagne Gange i Betænkningen, og det netop om Nutiden, idet der atter og atter tales om den nuværende Fæstebondestand. Med hvad Berettigelse skeer dette? For det første maa jeg tillade mig at gjøre opmærksom paa, at dette Begreb „Fæstebondestanden“ væsentligen knytter sig til Begrebet om „Bondestanden“ overhovedet, og det er først i denne Forbindelse, at hiint Udtryk kan siges at have sin rette Betydning. Jeg troer derfor, at, naar der egentlig ikke længere kan være Tale om en særskilt Bondestand, saa bør man heller ikke tale om den nuværende Fæstebondestand. Der skulde maaskee herved forstaaes Indbegrebet af de nuværende Fæstere; men disse have jo — som allerede berørt — slet ingen andre Rettigheder end dem, der hjemles ved deres Fæstebreve. Eller vil man tillige derved forstaae de eventuelle, de tilkommende Fæstere, eller overalt den hele Klasse, hvem